

ВПЛИВ РЕЖИМУ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

О. І. КЕПКО¹, кандидат технічних наук

В. О. КЕПКО²

¹ Уманський національний університет

² SDM Partners Law Firm

З року в рік, з'являються нові торгові програми окремих країн щодо експортних преференцій для продукції країн-партнерів. Одну з таких програм реалізовували США під назвою «Generalized System of Preferences «GSP» Program». Україна приймала в ній участь, але потім була виключена на певний час за недотримання належного режиму захисту ІВ. У статті автори досліджують, в т.ч., які важливі проблемні питання піднімає участь в таких програмах, та роблять висновок, що Україна просунулась в питанні захисту ІВ, зокрема через розвиток інституту ОКУ, хоча проблемні питання все ж залишаються.

Ключові слова: інтелектуальна власність, захист інтелектуальної власності, «GSP», організації колективного управління, спеціалізований суд.

Вступ. Незмінна підтримка функціонування режиму захисту інтелектуальної власності на території України, з особливою увагою до дотримання прав суб'єктів авторського права та суміжних прав, має прямий вплив на розвиток української економіки, в тому числі за рахунок отримання торгових преференцій від західних партнерів. Однак, на жаль, масове правомірне використання українськими підприємцями чужих об'єктів інтелектуальної власності є лише перспективою, а не реальністю. Такий підхід, на думку авторів, може стримувати розвиток української економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ця проблема досі не отримує належної уваги науковців, що і стало однією із причин підготовки цієї статті. В тій чи іншій мірі, суміжним до проблем, викладених у цій статті, питанням приділяли увагу В. Федоренко, О. Бутнік-Сіверський, В. Коваленко, І. Кравченко, В. Жаров, В. Курява, та інші вчені та фахівці. За результатами дослідження стану тіньової економіки в Україні, що провела відома міжнародна компанія Ernst&Young, за підтримки Mastercard, у рамках укладеного Меморандуму про співробітництво з Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Національним банком України та Державною службою статистики України, четверту частину від офіційного ВВП України, або 846 млрд гривень або 23,8 % за 2018 рік складала тіньові операції [1]. Як зазначають В. Федоренко, О. Бутнік-Сіверський та В. Коваленко, значну частину у зазначених тіньових операціях становить іллегальна (нелегальна) діяльність у сфері інтелектуальної власності. Це зумовлює об'єктивну потребу в актуалізації досліджень за напрямком економіко-правової протидії іллегальній інтелектуальній власності [2].

Згідно з В. Федоренко, О. Бутнік-Сіверський та В. Коваленко, забезпечення належного правового захисту права на об'єкти інтелектуальної власності в Україні передбачає утвердження ефективних нормативно-правових, інституційних (судових і позасудових) та економічних механізмів, функціонування яких здійснюється відповідно до міжнародних зобов'язань нашої держави [2]. Але очевидним є необхідність посилення відповідальності за злочини у сфері ІВ. Так Кравченко І. О. та Калюжна С. В. у своїй роботі [4] приводить статистику покарань за злочини у сфері інтелектуальної власності і хоча проглядається тенденція до їх зменшення але у вигляді покарання за злочини у сфері ІВ найчастіше застосовуються позбавлення волі (56 %), яке у переважній більшості випадків (99 %) супроводжується звільненням від відбування покарання з випробувальним строком, а також штрафи (40,6 %), здебільшого у межах до 200 н.м.д.г. (83,7 %). Таким чином, можна констатувати фактичну безкарність осіб, які вчиняють посягання на права інтелектуальної власності. А. Болотіна [4] як і багато інших дослідників у своїй роботі суттєвою причиною у відставанні України у сфері захисту прав ІВ бачить те що так і не запрацював Вищий суд з питань інтелектуальної власності, який створений, але так і не запрацював. Хоча це не означає, що справи не розглядаються. Так справи з інтелектуальної власності можуть бути в: господарських судах – бізнес vs бізнес; цивільних (загальних) – людина vs людина/компанія; адміністративних судах – спір з державою; кримінальних (загальних) – якщо це злочин.

Методика дослідження. Методи дослідження та теоретико-методологічна основа роботи взаємопов'язані й ґрунтуються на використанні комплексу загальнонаукових і спеціальних підходів. У процесі написання статті застосовано монографічний метод (аналіз наукових джерел), абстрактно-логічний метод, метод аналізу нормативно-правових актів, а також узагальнення і власні аналітичні оцінки авторів. Теоретичною та методологічною базою дослідження слугували офіційні документи країн-партнерів України та напрацювання вітчизняних учених у сфері теорії і практики захисту прав інтелектуальної власності, що забезпечило системність і обґрунтованість отриманих результатів.

Результати досліджень. Ми, українці, досить часто асоціюємось з людьми із загостреним відчуттям справедливості. Автори цієї статті не є істориками, психологами чи іншими спеціалістами, які можуть спробувати підтвердити або ж спростувати це твердження. Однак, аналізуючи себе та своє коло спілкування, в яке входять науковці, вчені, підприємці, музиканти, юристи, військовослужбовці та люди інших професій і покликання, ми все ж підтверджуємо його.

В той же час, ми розуміємо, що справедливість не може обмежуватись лише задоволенням наших особистих інтересів. Тобто, ситуація справедлива, якщо нам це вигідно. Ні, так це не працює. Справедливість – явище комплексне. Воно стосується також і утримання від порушення прав інших осіб. На аналогічній простій логіці побудований і інститут захисту інтелектуальної власності. Однак, на практиці, не всі слідуєть їй.

Неправомірне використання на нашій території чужих об'єктів інтелектуальної власності завжди було наріжним каменем у вибудовуванні стабільних політичних та економічних відносин з країнами-партнерами, та, у

підсумку, негативно впливало на розвиток української економіки. Наприклад, Сполучені Штати Америки свого часу запустили програму, яка була спрямована на надання країнам-партнерам певних торгових преференцій, а саме програму надавала право країні-партнерці експортувати досить широкий асортимент продукції на вигідних умовах щодо митного режиму. Вигоду отримували також і американські підприємці, які купували цю продукцію, оскільки остання була звільнена від імпорتنих платежів, які можуть становити від двох до двадцяти відсотків від її вартості, залежно від виду продукції та інших умов [5].

Однак, у грудні 2017 року, США анонсували часткове призупинення участі України в GSP у зв'язку з [цитата]: «due to Ukraine's failure to provide adequate and effective protection of IP rights» / Авторський переклад: «через неспроможність України забезпечити належний та ефективний захист прав інтелектуальної власності» [6]. Фактичне зупинення участі припало на квітень 2018 року.

Згідно з опублікованим документом «Україна та програма Генералізованої системи преференцій США (GSP)» Посольства США в Україні, зупинення участі України в GSP призвело до суттєвого скорочення імпорту окремих категорій продукції з України [7], що підтверджується в таблиці 1.

Табл. 1. Приклади експорту з України, щодо яких імпортери могли б потенційно подати заявку щодо безмитного режиму в рамках GSP

Номер HTSUS	Митна ставка поза дією GSP	Короткий опис	Імпорт продукції, що підпадає під дію GSP, у 2018 році – всього, \$	Імпорт продукції, що підпадає під дію GSP, у 2018 році – заявлено, \$
1806.31.00	5,6 %	Шоколад та інші какао вироби у блоках, плитках або брусках, з наповненням, у невеликих обсягах	16,692,589	15,448,767
2804.29.00	3,7 %	Інертний газ, крім аргону	7,654,226	7,226,014
3206.11.00	6,0 %	Пігменти та заготовки на основі діоксиду титану, що містять 80 % або більше за масою	7,774,581	7,194,063
8544.30.00	5,0 %	Ізольовані комплекти проводів запалювання та інші комплекти електропроводів, що застосовуються в транспортних засобах, літаках або кораблях	5,837,282	0
8108.90.60	15,0 %	Титан, кований та ін.	2,656,279	968,128
7610.10.00	5,7 %	Алюміній, двері, вікна та їх рами та пороги для дверей	447,484	231,273
2923.20.20	5,0 %	Лецитини та інші фосфоаміноліпіди, та ін.	620,192	131,517

Джерело: Україна та програма Генералізованої системи преференцій США (GSP). Посольство США в Україні. URL: https://ua.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/151/Ukraine-GSP-Overview-Handout_UKR.pdf

Різниця між імпортом, зазначеним в п'ятій та четвертій колонці, дозволяє зробити висновок, згідно з яким, досить імовірно, що саме за відсутності права помістити товар в безмитний режим за програмою GSP, починаючи з квітня 2018 року, імпорт з України по окремій продукції зменшився до мінімуму. Тоді як та частина імпорту, що проходила поза програмою GSP, підпадала під загальні митні умови, в тому числі щодо митних ставок, які подекуди сягали 15 %. Натомість, якби Україна не була виключена з GSP протягом більшої частини 2018 та 2019 років, українські експортери могли б збільшити розмір валютний виручки, яка повинна була б надійти в Україну, що могло позитивно вплинути на українську економіку.

Повідомляється, що така міра з боку США, в першу чергу, була направлена на звернення уваги України на важливість покращення системи організацій колективного управління. Як стверджує Офіс торгового представника США в опублікованому ним документі «2021 Special 301 Report», причиною часткового призупинення участі України в GSP стало [цитата]: «Ukraine's СМО regime has» / Авторський переклад: «режим ОКУ в Україні був непрозорим, несправедливим і в ньому домінували шахрайські ОКУ, які не розподіляли зібрані роялті» [6].

Організаціями колективного управління (надалі також – «ОКУ») є компанії, які забезпечують отримання власниками окремих об'єктів інтелектуальної власності авторської винагороди (роялті) за надання права використання таких об'єктів. Система організації колективного управління у країнах, де вона функціонує, також включає в себе прийняття профільного законодавства щодо регламентування діяльності ОКУ, їх прав та обов'язків, а також відповідальності осіб, які неправомірно користуються чужими об'єктами інтелектуальної власності.

Свого часу, одними із першопрохідців у питанні захисту прав авторів в цій частині були такі країни як Франція та США. У 1917 році, Верховий суд США своїм рішенням завершив судову справу «Herbert v. Shanley Ї», згідно з обставинами якої американський композитор Віктор Херберт дізнався, що в місцевому ресторані «У Шенлі», на Мангеттені, м. Нью-Йорк, використовували його композиції без дозволу [8]. За результатами розгляду судового спору, Верховий суд США дійшов висновку, що виконання захищеної авторським правом музичної композиції в ресторані чи готелі без плати за вхід для її прослуховування, або для іншої розваги, за яку публіка платить, порушує виключне право власника авторського права публічно виконувати твір з метою отримання прибутку. Тобто, фактично, було зроблено висновок, що музика є частиною продукту, за який платять клієнти у тому чи іншому закладі, де музика не є основним продуктом, що пропонується споживачеві. Використання музики підвищує статус та рентабельність закладу, і саме тому має оплачуватись власником закладу. У підсумку, Верховний суд США зайняв позицію, що готелі та ресторани, які виконують музику, повинні надавати композиторам відповідну компенсацію, навіть якщо заклад не стягує окремої плати з відвідувачів за прослуховування музики. У цей же час і виникла одна з перших відомих нам у їхньому теперішньому вигляді ОКУ, «American Society of Composers, Authors, and Publishers (ASCAP)». Хоча, певні форми ОКУ почали

з'являться з другої половини XVIII століття у Франції.

Розуміючи важливість для своєї економіки участі в таких програмах як GSP, Україна прийняла необхідне законодавство для належного регулювання діяльності ОКУ, зокрема Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і суміжних прав» від 15 травня 2018 року № 2415-VIII [10].

Тогочасний український топ-менеджмент зрозумів, що якщо умовна кав'ярня в умовному Львові платить авторам через ОКУ роялті за використання нею в своєму закладі чужих фонограм та/або тексту і мелодії, таким чином вона може дозволити умовному виробнику металу або шоколадної продукції експортувати в США свою продукцію на вигідних умовах. У свою чергу, відзначивши успіх України в питанні функціонування системи ОКУ у сфері авторського права і суміжних прав на нашій території, в жовтні 2019 року, США майже повністю відновили для нас програму GSP.

Логіка США зрозуміла: таким чином їх місцеві креатори та виробники отримують належний дохід за платне надання права на використання авторського права і суміжних прав, та, в той же час, вигідний торговий режим для імпорту продукції з України дозволяє іншим їх місцевим креаторам та виробникам розвивати бізнес за рахунок суттєвої економії на митних платежах.

Строк дії програми GSP спливає 31 грудня 2020 року. Станом на сьогодні, питання відновлення її дії активно лобіюється прихильниками програми в США, які оцінюють переплату американськими імпортерами митних платежів за товари, які зазвичай підпадали під дію GSP, на суму до 1,47 млрд доларів (загалом по програмі) за період з січня 2021 року по квітень 2022 року [11].

Тобто, не виключено, що дія GSP відновиться. За таких обставин, нам потрібно бути готовими до цього, і вже зараз почати активно вирішувати інші проблеми захисту авторського права і суміжних прав, наприклад, проблему відсутності у значної частини громадян та підприємців культури правомірного використання чужих об'єктів інтелектуальної власності (надалі також – «ІВ»), в тому числі об'єктів авторського права і суміжних прав.

Згідно з українським законодавством, охороні підлягають об'єкти авторського права і суміжних прав (надалі також – «АП і СП» разом, «АП» або «СП» – окремо), під якими розуміються: (1) щодо АП: твори у сфері літератури, мистецтва, науки, зокрема: літературні твори, музичні твори з текстом і без тексту, аудіовізуальні твори, тексти перекладів для озвучення (у тому числі дублювання), субтитрування аудіовізуальних творів іншими мовами, фотографічні твори тощо; (2) щодо СП: виконання, фонограма, відеограма тощо [12, ч. 1 ст., 13, ч. 1 ст. 34].

Майнові права інтелектуальної власності на такі об'єкти АП і СП дозволяють особам, які ними володіють – суб'єктам АП і СП, якими можуть бути: (1) щодо об'єктів АП: як автор, так і інші фізичні або юридичні особи, до яких перейшли майнові права на твір на підставі правочину або закону, надавати дозвіл або забороняти використання твору іншими особами; (2) щодо об'єктів СП: наприклад, виконавець, як первинний суб'єкт суміжних прав на виконання, виробник фонограми, виробник відеограми, організація мовлення – надавати

дозвіл або забороняти використання відповідних об'єктів іншим особам [12, ч. 1 ст. 12, ч. 2 ст. 35].

Використанням об'єктів АП і СП, згідно з законом, є: відтворення, публічне виконання, публічний показ, публічне демонстрування, публічне сповіщення, інтерактивне надання доступу публіці та інші способи доведення до загального відома публіки тощо [12, абз. 2 ч. 1 ст. 12].

За загальним правилом, якщо суб'єкт АП і СП не надав права на використання відповідного об'єкту, його використання без його дозволу заборонено. При цьому, суб'єкт АП і СП може надати дозвіл на використання об'єкту АП і СП, наприклад, через укладення договору. Цей підхід є найбільш розповсюдженим. Зрозуміло, що майже завжди суб'єкт АП і СП розраховує на оплату за використання твору. Тобто, якщо компанії хочуть використовувати певні музичні твори для відтворення у своїх закладах (кав'ярні, ресторани, торговельно-розважальні центри, готелі, бізнес-центри тощо), вони повинні отримати дозвіл суб'єкта АП і СП через укладення відповідного договору з ним, або з особою, якій він передав права управління (наприклад, ОКУ), і сплачуючи кошти за таке використання. Однак, в Україні спостерігається розповсюджене використання таких об'єктів без отримання дозволу, що є порушенням майнових прав суб'єктів АП і СП, та карається законом.

Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачена відповідальність за незаконне використання об'єктів права ІВ у вигляді накладення штрафу від 50 до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [13, ст. 51]. На додаток, профільний закон, Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01 грудня 2022 року № 2811-ІХ, передбачає право суду постановити рішення про стягнення з порушника компенсації (разового грошового стягнення) у розмірі від 2 до 200 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (що, у 2023 році, становить від 5 368 грн до 536 800 грн) або фіксовану подвоєну, а в разі умисного порушення – потроєну суму винагороди, яка була б сплачена за надання дозволу на використання об'єкта авторського права або об'єкта суміжних прав, з приводу якого виник спір [13, п. 4 ч. 3 ст. 55].

Наш аналіз судової практики показує, що така відповідальність відображена не лише «на папері», а й має практичне застосування. Наприклад, це вбачається з кількох судових рішень, постановлених у 2023 році Господарським судом Дніпропетровської області по справах № 904/3613/22 та № 904/3326/22, за якими з порушників було стягнуто по 73 500 грн компенсації за порушення майнових авторських прав. Згідно з обставинами цих справ, суть спорів полягала у порушенні майнових авторських прав щодо використання твору шляхом виробництва, розповсюдження (продажу), рекламування контрафактних примірників твору без отримання відповідного дозволу позивача та відрахування роялті за використання твору.

При цьому, суд може постановити рішення про накладення на порушника штрафу у розмірі 10 відсотків суми, присудженої судом на користь позивача, сума якого передається до державного бюджету [12, ч. 4 ст. 55]. Також, не варто забувати про репутаційні ризики для недобросовісних користувачів чужими об'єктами АП і СП.

Ми не можемо не відзначити, що, починаючи з 2017 року, Україна досить радикально змінила вектор законодавчих напрацювань для захисту правовласників у сфері АП і СП. Однак, незважаючи на те, що відповідальність є досить суворою, і мала б забезпечувати або утримання від порушення, або достатню компенсацію завданої правовласникам шкоди, на практиці, судові спори з вказаного питання не є шаблонними, тоді як суддям місцевих судів інколи бракує компетенції. Наприклад, під час судового розгляду в подібних справах, ставиться питання щодо управління ОКУ необхідними правами на твори або об'єкти суміжних прав. На практиці, не рідкість, коли права на управління на конкретні твори на момент судового розгляду вже не належать відповідній ОКУ, а передані іншій ОКУ, як то з українською акредитацією, так і ОКУ в інших юрисдикціях, що піднімає питання належності позивача, і неможливості на практиці здійснити вчасний та достатній захист правовласників. Саме тому необхідним є запуск Вищого суду з питань інтелектуальної власності [14]. Саме спеціалізований судовий захист у сфері ІВ визнається дуже важливим елементом загалом усього інституту захисту об'єктів АП і СП. Схожої трактовки позиції щодо судового захисту у сфері ІВ можна побачити в навчальній літературі [15, 16].

Судова практика, напрацьована у судових спорах, де суддями є профільні спеціалісти у сфері ІВ, може бути суттєвим стимулом для нових законодавчих напрацювань, які б могли ще краще забезпечити захист правовласників.

У підсумку, вказані проблеми у перспективі можуть призводити до неналежного захисту правовласників у сфері ІВ, а отже Україна ризикує знову опинитись у ситуації, коли як-то США, або ж інша країна-партнер може обмежити для неї інструментарій співпраці, в тому числі в торговій сфері, що, в свою чергу, негативно впливатиме на розвиток української економіки.

Висновки. Ретроспективний погляд на стан захищеності прав суб'єктів авторського права та суміжних прав дозволяє зробити висновок, що, станом на сьогодні, Україна суттєво просунулась в цьому питанні, бере участь у преференційних торгових програмах західних партнерів, розвиває інститут ОКУ та загалом бере під контроль питання захисту прав у сфері ІВ. Разом з тим, залишаються проблемні питання, які потребують вирішення, як-от фактично створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності, робота з населенням на предмет орієнтації на правомірне використання чужих об'єктів авторського права та суміжних прав тощо.

Література:

1. Національний банк України. Дослідження тіньової економіки в Україні: майже чверть ВВП – або 846 млрд гривень – перебуває в тіні. [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/doslidjennya-tinovoyi-ekonomiki-v-ukrayini--mayje-chvert-vvp--abo-846-mlrd-griven--perebuvaye-v-tini> (дата звернення: 06.05.2025).

2. Коваленко В. В., Федоренко В. Л., Бутнік-Сіверський О. Б. Судово-правові та економічні механізми охорони права на об'єкти інтелектуальної власності в Україні: проблеми і перспективи. *Експерт: парадигми юридичних*

наук і державного управління. 2021. № 2(14). С. 11–40. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2\(14\)-11-39](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2(14)-11-39).

3. Кравченко І. О., Калюжна С. В. Конституційні засади кримінально-правової охорони інтелектуальної власності в умовах сталого розвитку в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 6. С. 223–228. <https://doi.org/10.32782/39221414>.

4. Болотіна А. Кримінально-правова охорона права інтелектуальної власності на лікарські засоби: проблеми судового захисту. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 6. С. 36–45. <https://doi.org/10.33731/62019.188329>.

5. United States Trade Representative. Generalized System of Preferences (GSP). [Електронний ресурс]. URL: <https://ustr.gov/issue-areas/trade-development/preference-programs/generalized-system-preferences-gsp> (дата звернення: 06.05.2025).

6. Office of the United States Trade Representative. 2021 Special 301 Report. [Електронний ресурс]. URL: [https://ustr.gov/sites/default/files/files/reports/2021/2021%20Special%20301%20Report%20\(final\).pdf](https://ustr.gov/sites/default/files/files/reports/2021/2021%20Special%20301%20Report%20(final).pdf) (дата звернення: 14.05.2025).

7. Посольство США в Україні. Україна та програма Генералізованої системи преференцій США (GSP). [Електронний ресурс]. URL: https://ua.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/151/Ukraine-GSP-Overview-Handout_UKR.pdf (дата звернення: 14.05.2025).

8. Герберт проти округу Шенлі, 242 U.S. 591 (1917). [Електронний ресурс]. URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/242/591/> (дата звернення: 14.05.2025).

9. SACD. Two centuries of experience. [Електронний ресурс]. URL: <https://sacd.fr/en/two-centuries-experience> (дата звернення: 06.05.2025).

10. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 № 2415-VIII. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text> (дата звернення: 14.05.2025).

11. Congressional Research Service. Generalized System of Preferences (GSP): Overview and Issues for Congress. [Електронний ресурс]. URL: <https://sgp.fas.org/crs/misc/RL33663.pdf> (дата звернення: 14.05.2024).

12. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 14.05.2023).

13. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 80731-X. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n309> (дата звернення: 14.05.2025).

14. Кепко О. І., Кепко В. О. Захист інтелектуальної власності в контексті взятих на себе Україною міжнародних зобов'язань. *Економіка та держава*. 2020. № 9. С. 91–94.

15. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В., Соколенко Ю. М. Право інтелектуальної власності: підручник. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2024. 161 с.

16. Аксютіна А. В., Межевська Л. В., Нестерцова-Собакарь О. В. та ін. Право інтелектуальної власності: підручник / за ред. Т. В. Ярошевської. Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.

17. Харитоновна О. І. Право інтелектуальної власності: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 540 с.

References:

1. National Bank of Ukraine. Shadow economy study in Ukraine: Almost a quarter of GDP – or UAH 846 billion – is in the shadow economy [Electronic resource]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/doslidjennya-tinovoyi-ekonomiki-v-ukrayini--mayje-chvert-vvp--abo-846-mlrd-griven--perebuyaye-v-tini> (accessed: 06.05.2025).

2. Kovalenko, V. V., Fedorenko, V. L., & Butnik-Siverskyi, O. B. (2021). Judicial-legal and economic mechanisms of protecting intellectual property rights in Ukraine: Problems and prospects. *Expert: Paradigms of Legal Sciences and Public Administration*, 2(14), 11–40. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2\(14\)-11-39](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2(14)-11-39). [in Ukrainian].

3. Kravchenko, I. O., & Kaliuzhna, S. V. (2022). Constitutional principles of criminal law protection of intellectual property in conditions of sustainable development in Ukraine. *Current Issues of Domestic Jurisprudence*, (6), 223–228. <https://doi.org/10.32782/39221414>. [in Ukrainian].

4. Bolotina, A. (2019). Criminal law protection of intellectual property rights to medicinal products: Problems of judicial protection. *Theory and Practice of Intellectual Property*, (6), 36–45. <https://doi.org/10.33731/62019.188329>. [in Ukrainian].

5. United States Trade Representative. Generalized System of Preferences (GSP) [Electronic resource]. Available at: <https://ustr.gov/issue-areas/trade-development/preference-programs/generalized-system-preferences-gsp> (accessed: 06.05.2025).

6. Office of the United States Trade Representative. (2021). 2021 Special 301 Report [Electronic resource]. Available at: [https://ustr.gov/sites/default/files/files/reports/2021/2021%20Special%20301%20Report%20\(final\).pdf](https://ustr.gov/sites/default/files/files/reports/2021/2021%20Special%20301%20Report%20(final).pdf) (accessed: 14.05.2025).

7. Embassy of the United States in Ukraine. Ukraine and the U.S. Generalized System of Preferences (GSP) Program [Electronic resource]. Available at: https://ua.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/151/Ukraine-GSP-Overview-Handout_UKR.pdf (accessed: 14.05.2025).

8. *Herbert v. Shanley Co.*, 242 U.S. 591 (1917) [Electronic resource]. Available at: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/242/591/> (accessed: 14.05.2025).

9. SACD. Two centuries of experience [Electronic resource]. Available at: <https://sacd.fr/en/two-centuries-experience> (accessed: 06.05.2025).

10. Law of Ukraine No. 2415-VIII on effective management of copyright and related rights (2018) [Electronic resource]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text> (accessed: 14.05.2025).

11. Congressional Research Service. (2022). Generalized System of Preferences (GSP): Overview and Issues for Congress [Electronic resource]. Available at: <https://sgp.fas.org/crs/misc/RL33663.pdf> (accessed: 14.05.2024).

12. Law of Ukraine No. 2811-IX on Copyright and Related Rights (2022) [Electronic resource]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (accessed: 14.05.2023).
13. Code of Ukraine on Administrative Offenses No. 80731-X (1984) [Electronic resource]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n309> (accessed: 14.05.2025).
14. Kepko, O. I., & Kepko, V. O. (2020). Protection of intellectual property in the context of Ukraine's international obligations. *Economy and State*, (9), 91–94.
15. Kyrychenko, V. M., Kyrychenko, Yu. V., & Sokolenko, Yu. M. (2024). Intellectual property law: Textbook. Zaporizhzhia: Zaporizhzhia Polytechnic National University.
16. Aksiutina, A. V., Mezhevskaya, L. V., Nestertsova-Sobakar, O. V., et al. (2022). Intellectual property law: Textbook / ed. T. V. Yaroshevskaya. Dnipro: Dnipro State University of Internal Affairs.
17. Kharytonova, O. I. (2022). Intellectual property law: Textbook. Kyiv: Yurinkom Inter.

Annotation

Kepko O. I., Kepko V. O.

Impact of the intellectual property protection regime on the territory of Ukraine on the development of Ukraine's economy

From year to year, new trade programs of individual countries appear, whereby partner countries provided preferences for export of their products. However, it is not always possible to participate therein since it depends on compliance with certain requirements. One such program at one time was the “Generalized System of Preferences “GSP” Program” implemented by the United States of America. Ukraine had been participating therein for some time before the partial exclusion due to non-compliance with proper regime of intellectual property protection on our territory in April 2018. After Ukraine had implemented needed legislation with practical perspective, the USA took us back in the GSP Program. However, there were negative implications of Ukraine absence in program during the exclusion term as underachievement of profit on the part of local producers who previously exported products within specified program. Meantime, such exclusion showed up certain issues of IP needed to be resolved. Considering that, we estimate all circumstances in question as positive. In this article, the authors will try to analyze this situation and show how participation in such programs may benefit the Ukrainian economy, as well as draw attention to other issues of legislative regulation in the field of intellectual property. Based on the results of the research, the authors conclude Ukraine has significant progress in this matter, participates in preferential trade programs of Western partners, develops the CMO institute and generally takes control over the issue of protection of rights in IP. At the same time, remain issues to be resolved, such as actual creation of the High Court on Intellectual Property, work with population on orientation to legitimate use of other people's copyright objects and related rights.

Key words: *intellectual property, protection of intellectual property, GSP, collective management organizations, specialized court.*